

Överklagande

2004-05-27 Dnr 727/2003

Svenska försäkringsmäklares förening
Ulvsundavägen 181
168 67 Bromma

Marknadsdomstolen
Box 2217
103 15 Stockholm

Komplettering av överklagande av Konkurrensverkets beslut den 15 april 2004 med dnr 727/2003

Denna skrivelse kompletterar den av Svenska försäkringsmäklares förenings, Sfm, tidigare insända överklagande daterad den 29 april 2004.

Överklagande

Sfm överklagar hela Konkurrensverkets, KKV, beslut enligt vilket KKV förklarar enligt 20 § konkurrenslagen (1993:20) att rekommendationen om att inte offerera eller träffa avtal om storleken på den ersättning som skall tillkomma försäkringsmäklare vid förmedling av direkt skadeförsäkring inte omfattas av förbuden i 6 eller 19 § i samma lag. Det finns därför inte anledning för verket att ingripa (icke-ingripandebesked).

Yrkanden

Sfm yrkar att Marknadsdomstolen finner att Försäkringsförbundets rekommendation strider mot 6 och 19 §§ i konkurrenslagen och att icke-ingripandebesked enligt 20 § konkurrenslagen därför INTE medges. Vidare yrkar Sfm att Försäkringsförbundets rekommendation förbjuds och att Försäkringsförbundet åläggs att låta rekommendationen upphöra då den strider mot 6 och 19 §§ i konkurrenslagen.

Sfm yrkar även att Marknadsdomstolen förbjuder efterlevnad av rekommendationen då vissa försäkringsgivare redan följer den, alternativt vidtar förberedelser för att följa den.

Slutligen yrkar Sfm att Marknadsdomstolen i detta ärende beaktar EG-fördragets artiklar 81-86.

Grunder för överklagande

Nedan följer de grunder som Sfm vill anföra i sak.

Inledningsvis önskar Sfm referera till att Sfm:s tre, till detta ärende inskickade yttranden, äger fortsatt giltighet och skall beaktas. Därutöver önskar Sfm framföra ytterligare förtydliganden avseende ärendet.

Historiskt sett har försäkringsbolagen på den svenska försäkringsmarknaden tillämpat samma premiesättning oavsett om försäkringen förmedlats av en försäkringsmäklare eller om den försålts av en säljare eller annan direktkanal hos försäkringsgivaren. För kunderna har försäkringen därmed varit helt kostnadsneutral. Försäkringsförbundets påstående om att försäkringsbolagen konkurrerar om affär från försäkringsmäklarna med hög ersättning vilket resulterar i högre pris på försäkringen är därmed felaktig.

Försäkringsmäklare får inte lockas att lägga affär hos den försäkringsgivare som erbjuder högst provision. Sedan lagen om försäkringsmäklare trädde i kraft har dock de största försäkringsbolagen helt följt varandra vad gäller provisionens storlek. Fram till och med 2002 var provisionen 15 % av premien hos både Länsförsäkringar, Trygg-Hansa och if vilka tillsammans står för ca 85-90 % av den svenska skadeförsäkringsmarknaden. Därefter sänkte dessa bolag helt samstämmt provisionen till 12 %.

Sammantaget innebär ovanstående att provisionen till skadeförsäkringsmäklare inte inneburit något hot mot oberoendet och inte heller inneburit att priset på försäkringar blivit högre, snarare lägre tack vare den konkurrens som uppstått genom mäklarnas inträde på den svenska försäkringsmarknaden.

En övergång till nettopris för skadeförsäkringar kommer inte, i skenet av ovanstående resonemang, leda till några förändringar avseende möjligheterna för försäkringsbolagen att konkurrera om försäkringsmäklarnas affär om de så önskar. Om en försäkring skall säljas utan provision till kunder som anlitar försäkringsmäklare så kan den försäkringsgivare som så önskar minska premien i större grad än de andra. Detta betyder att även om en växling av ersättningssystem sker så måste mäklarens oberoende garanteras på annat sätt. I dag sker detta genom lagen om försäkringsmäklare enligt vilken den mäklare som bryter mot sitt oberoende riskerar att förlora sitt tillstånd att bedriva verksamhet. Vidare är mäklarens lagstadgade oberoende inget som skall beslutas om i detta ärende då ärendet avser konkurrensfrågan och inget annat.

Om försäkringsbolagen däremot skulle välja att inte sänka premien på mäklad försäkring, vissa bolag i de andra nordiska länderna har valt det förfaringsättet, så måste mäklaren lägga på sitt arvode på en premie som idag anses innefatta försäkringsbolagets kostnader för distributionen. I ett sådant läge blir mäklad affär mycket dyrare än direktsåld försäkring och mäklare kan då sannolikt inte förmedla dessa produkter till förmån för försäkringsbolagens egna säljare.

Detta betyder att det inte är möjligt för en mäklare att fritt prissätta sin tjänst mot sina uppdragsgivaren då det pris mäklaren kan ta blir helt avhängigt av hur mycket försäkringsbolaget rabatterar sina premier. Mäklare kommer inte att kunna överleva på marknaden om det pris de blir tvungna att ta ut av kunden vida överstiger den premie försäkringsbolagen tar ut när försäkringen distribueras av försäkringsbolagens egna kanaler.

Av Konkurrensverkets beslut framgår att Konkurrensverket inte anser att försäkringsmäklarna och försäkringsbolagens säljare konkurrerar på samma produktmarknad. Sfm vill dock poängtera att försäkringsköpare ofta funderar över vilken distributionskanal de skall välja. De

jämför då mäklare med säljare. För vissa köpare är det viktigt att anlita en oberoende part som kan göra jämförelser mellan de olika försäkringsbolagen, en del önskar anlita en säljare som sitter närmare en viss försäkringsgivare och ytterligare andra anlitar kanske hellre ett flerbolagsombud (anknutna säljare som företräder flera försäkringsgivare genom avtal). Sfm:s erfarenhet, baserad på iakttagelser och rapporter från våra medlemmar, är att säljare och mäklare i allra högsta grad konkurrerar med varandra. Redan idag kommer mäklaren ofta till korta eftersom säljarna kan ändra förutsättningarna för försäkringen avseende t.ex priset på ett sätt som mäklare inte kan. En konsekvens av Försäkringsförbundets rekommendation blir att mäklare som enda distributionskanal skall ta betalt direkt av sina kunder istället för indirekt via premien, fast de verkar på samma produktmarknad eftersom slutresultatet av tjänsten är detsamma, nämligen köp av försäkring. Detta kan inte betraktas som konkurrensneutralt.

Försäkringsförbundet har framfört att mäklarna även fortsättningsvis kommer att ha en central ställning även vid nettoprissättning. Försäkringsförbundet har inte redovisat någon analys som skulle ligga till grund för det påståendet. Sfm anser det mer sannolikt att ett stort antal försäkringsmäklare kommer att slås ut. För att påvisa relevansen i resonemanget önskar Sfm referera till den finska försäkringsmäklarmarknaden där det finska Försäkringsförbundet kommit med samma rekommendation som det svenska förbundet. I Finland var det när rekommendationen infördes många försäkringsbolag som struntade i att sänka premien med distributionskostnaden. Detta fick till följd att alla finska mäklare omedelbart tappade ett stort antal kunder varpå mäklarna befann sig i en besvärlig ekonomisk situation. Som en konsekvens av att mäklare slås ut minskar samtidigt möjligheterna för utländska aktörer att bedriva gränsöverskridande verksamhet eller att etablera sig genom filial eller generalagentur i Sverige eftersom den typen av företag så gott som uteslutande tillhandahåller sina produkter via försäkringsmäklare. Detta leder då oundvikligen till att möjligheterna för dessa företag att fritt tillhandahålla sina tjänster över gränserna i enlighet med EU:s intentioner försämras. Den yttersta konsekvensen blir att de svenska (Nordiska) försäkringsbolagen utsätts för mindre konkurrens.

Försäkringsköparna riskerar att hamna i en marknad utan signifikanta inslag av oberoende rådgivning. Leverantörernas ställning stärks vilket i de flesta marknader leder till dyrare produkter (jämför svensk industri och företagsförsäkring före mäklarnas etablering på 1970-talet).

Sfm anser att Försäkringsförbundets rekommendation enligt 6 § Konkurrenslagen begränsar konkurrensen på den svenska skadeförsäkringsmarknaden på ett märkbart sätt med hänvisning till ovan anförda argumentering och tidigare inlämnade yttranden. Vidare anser Sfm att Försäkringsförbundet som representerar 97 % av de skadeförsäkringsbolag som verkar på den svenska marknaden missbrukar sin dominerande ställning i det att de genom sin rekommendation begränsar den svenska skadeförsäkringsmarknaden.

I Danmark, Norge och Finland pågår samma process som i Sverige. Skälet till det är att den Nordiska försäkringsmarknaden domineras av samma försäkringskoncerner. Det är de nordiska mäklarföreningarnas gemensamma ståndpunkt att de dominerande försäkringskoncernerna försöker begränsa konkurrensen på den nordiska försäkringsmarknaden genom sina ageranden. I Finland har det finska Konkurrensverket i sin prövning dock funnit att det finska Försäkringsförbundets rekommendation, med samma

intention som den svenska, strider mot den finska konkurrenslagen samt att den strider mot artikel 81 i EG-fördraget.

Konkurrensverkets skäl

Sfm anser att KKV:s skäl är oriktiga avseende bedömningen av om försäkringsmäklare och försäkringsbolagens säljare utgör två produktmarknader. Vidare anser Sfm att KKV:s bedömning att rekommendationen inte begränsar konkurrensen mellan försäkringsbolagen är felaktig. KKV diskuterar i sina skäl försäkringsmäklarnas oberoende. Försäkringsmäklarnas lagstadgade oberoende är dock inget som KKV ska ha synpunkter på i detta ärende då det avser konkurrensfrågan. KKV finner att vid en försäkringstagares övervägande i fråga om leverantör av försäkringsskydd som skall väljas kan antas att möjligheten att få ersättningen till försäkringsmäklaren förmedlad av försäkringsgivaren är av ringa betydelse.

Konkurrensbegränsningen rörande utbetalning av ersättning till mäklare kan därför inte anses som märkbar i konkurrenslagens mening. Sfm vill med hänvisning till exemplet i Finland bestrida KKV:s slutsats i detta avseende. Slutligen anger KKV i sina skäl att marknaden för försäkringsmäklartjänster inte begränsas av rekommendationen eftersom den inte innebär någon begränsning av försäkringsmäklarnas och uppdragsgivarnas möjligheter att avtal om nivån på ersättningen eller villkor i övrigt. Detta resonemang finner Sfm felaktigt med hänvisning till grunder för överklagandet enligt ovan.

På Svenska försäkringsmäklares vägnar

Mats Lindkvist
Ordförande och
firmatecknare i Sfm

Mona Person
Firmatecknare i Sfm

Kristina Hårdänge
Generalsekreterare i Sfm